

Csengelei tanyák között
Ott terem a galánt gyerekek,
Viseli a hatszél gatyát
A lábán a lagos csizmát.

Igy mondja a hajdani nótá. Hamisan. Mert a falura mindég is a szegénység, a sivar homok, a beláthatatlan pusztá, a birkalegelő volt jellemző.

A malom

Mindenfelől jöttek a mostani falu területére az emberek. Szegedről, akik a nagy árvíz idején kitiltattak, s mégis annyi megmaradt nekik, hogy a szegedi gazdák barmainak őrzésével eltengethették életüket ezen a pusztán. A homok és agyag váltakozott sűrűn, szikessal tarkítva a tájat. Néhány helyen kivirágzott a szikló. Vadvizek, zombékok, nádasok tarkították a füves, fátlan pusztaságot. Silány kis élete volt az embereknek. A juhászok leginkább így éltek; legeltettek és legeltettek. A birkajárás szélére ástak egy kunyhót a földbe. Nádteket raktak rá. A gyerekek nem jártak iskolába, apjuktól ellesék a mesterséget, ették a tarhonyát, a szárított húst. Neves ünnepeken összeveregtek.

A vallásos nagygazdák, Kordás Mihály volt a szélmalom. Tönkrement. Az új molnár, Hajdú Répa Jenő ügyes, értelmes ember, négy év alatt rendbehozta. A direktorium megalakulásában ő is részt vett. Az erdészházban rendezték be az irodát. Pestről, a Láng Gépgyárból Bitó név elvtárs jött a faluba, ő vezette a direktoriumot. Elkészítették a falu fejlesztési tervét, az iratokat, a fegyvereket a malomban, a padló alatt rejtették.

Később, a fehér terror idején a molnár az iratokat megsemmisítette. A vörös ökröt megverték, hogy hetekig, hónapokig feküdtek. Balogh Mihályt annyira ütötték, hogy soha többé nem lett egészséges.

Emeletes házak

Senki sem gondolta volna, hogy emeletes házak lesznek a faluban, s a Pántlikán — határrész — villany legyen. Az általános kép; tanácsháza, gyógyszerár, egészségház, posta, orvosi rendelő, tűzoltószertár, művelődési otthon, presszó, kocsmá, kápolna, két bolt, hat iskola és négy tsz; Honfoglalás, Vadgerlés, Aranykalász és Egyetértés. A közigazgatási terület 10 500 hold. 860 tanyában és 180 házban 3600 ember lakik. Évente 6—7 új ház épül. Divat az autó. Hatvan sze-

A földnélküli jánosok világa volt. Ha a bérlő nem tudott fizetni, gyorsan tovább tették a szűret, másfelé próbálhattak szerencsét. Így vall arról a világról a régi bérlő:

— Élni nem bírt, meghalni se tudott ezen a földön az ember.

mélygépkocsit, 68 televíziót, 400 rádiót és 40 kisebb-nagyobb motorkerékpárt tartanak. Naponta 150 sajtótérmék kel el.

A falura a mezőgazdasági termelés a jellemző. A fiatalok közül sokan helyezkedtek el az iparban, vagy állami gazdaságban. Kettő-

Aranykalász Tsz	9244 Ft	18 750 Ft
Egyetértés Tsz	8521 Ft	7994 Ft
Honfoglalás Tsz	5873 Ft	6640 Ft
Vadgerlés Tsz	10 446 Ft	15 760 Ft

Az egy szántóegységre jutó gazdasági eredmény:

Aranykalász Tsz	720	546
Egyetértés Tsz	642	490
Honfoglalás Tsz	653	482
Vadgerlés Tsz	590	360

Változó élet

Jellemző még manapság is bizonyos fokú szellemi sivárság. Ez a termelésben, a szokásokban, az emberi viszonyokban is megmutatkozik. Egy eset: a tanítónő találkozik egyik tanítványával az utcán, aki két esztendővel korábban még az ő osztályába járt. S a gyerek nem nem köszön. Szó nélkül megy el a tanítónő mellett. Mégcsak el se pirul. Korábban szokás volt, ma is él még: a nők köszönnek előbb a férfiaknak. Ezt aztán átveszik a gyerekek is.

A vallásnak gyökere nincs, a nagyobb ünnepeket, húsvét, karácsony, ma már divatbemutatónak használják fel a falusiak. Hatalmas tanynyavilág, s ez meghatározza a napokat. Többet adnak már magukra a csengeleiek, öltözködésük, lakáskultúrájuk nagyon sokat fejlődött. De a szellemi sivárság is jellemző még.

A faluban 40 diplomás ember él. Nehezen ereszt győ-

százan járnak el. Távol esik az állomás, s ez nagyon meghatározta korábban a termelési kultúrákat. Nincsen intenzív háztáji gazdálkodás, nem divat a föld. Az emberek annyira se voltak tehetősek, hogy nagyobb területeken telepítsenek, így aztán ami szőlő, gyümölcsös díszlik, az is jobbára a nagyüzemekben található. Összesen 579 holdon szőlő, 640 holdon pedig gyümölcsöszt természetnek a szövetkezetek. Pontosan tíz esztendővel ezelőtt kezdték el propagálni a faluban az intenzívebb kultúrák hasznát, s a termelési tapasztalatokat.

Gyengén működnek a szövetkezetek. Az egy főre eső jövedelem így alakult:

1966	1967
9244 Ft	18 750 Ft
8521 Ft	7994 Ft
5873 Ft	6640 Ft
10 446 Ft	15 760 Ft

keret egy-egy új termelési eljárás. Korántsem tudják annyira kihasználni a homok lehetőségeit, mint a környező falvak lakói. Igaz, alig érdeklődnek a mezőgazdasági tudományok, szakkönyvek iránt, pedig a jövedelmező kultúrák, számóca, őszibarack stb., mindenképpen szakmai műveltséget is követelnek.

A faluban 356 olvasója van a könyvtárnak, de a tanyák között is létrehozták a fiókkönyvtárat, ahova többszázan járnak, főleg fiatalok, iskolások. Erdekes, hogy a pántlikai részen összetartóbbak az emberek, jobban érdeklődnek a közösségi élet eseményei iránt.

Az ország egyik legelmaradottabb vidéke, a Földnélküli Jánosok világa elmúlt, megváltozott. Emeletes házak nőttek föl a sivar homokon, a hajdani birkajárás helyén. A föld, a homok kárpótolta az embert.

Sz. Lukács Imre

Karambol után

— A férjem megúsza néhány töréssel, de az én idegeim...

A műholdak üzenete

— Nem vagyunk időjósok. A hozzánk érkező mérési adatok, felhőképek alapján adjuk a prognózist. Tengerparton, síkvidéken szabályos domborzati viszonyok között jóval könnyebb ez a munka. Nálunk a hegyek sok mindent összezavarhatnak. Vonul a ciklon, mely az időjárást hozza, belegabalyodik a svájci, a Francia, vagy Olasz Alpokba, nekiütközik a Kárpátoknak. Most légy okos, meteorológus, — mondja dr. Dési Frigyes egyetemi tanár, a Meteorológiai Intézet igazgatója.

Elektronikus számítógépekkel

Nagy erőfeszítések történnének azért, hogy a prognózis mind pontosabb legyen. A Meteorológiai Világszövetség — speciális ENSZ-intézmény — már kidolgozta a terveket. A lényeg a matematikai módszerek, elektronikus számítógépek alkalmazása. — Ehhez a fontos munkához drága berendezések, elektronikus számítógépek kellenek — folytatja az igazgató. — Márpedig a különböző országok gazdasági lehetőségei nem egyformák. S hogy mégis minden ország hozzájusson az ilyen eszközökhöz, ehhez kell a világ-szervezet.

A meteorológiai műhold a

második nagy, korszerű segítőtárs. A magasban keringő mesterséges égitestek világméretben fényképezik a felhőzet alakulását és felvételeiket folyamatosan közlik a földi vevőállomásokkal. A mi lőrci intézetünkben is van egy kitűnő, hazai gyártmányú vevőkészülék, amely állandóan veszi a műholdak által sugárzott felvételeket, s automatikusan dobja ki a kész képeket. A felhőkép jó ismerete, különösen a tornádó, a hurrikánzónákban felbecsülhetetlen segítség. Hiszen a kép elárulja a vihar vonulási irányát. De a mi körülményeink között is igen fontos, mert a szakember a felhőképek alapján jobban lemérheti a domborzati viszonyok hatását, az időjárás várható alakulását.

Meteorológia és mezőgazdaság

A meteorológia, az időjárás tudománya, azon kívül, hogy naponta többször kiadja jelentését a jelenlegi és előrejelzését a közeljövőben várható időjárásról, jelentős kutatásokat végez. Kutatásainak egyik célja, hogy gyakorlati segítséget nyújtson a mezőgazdaságnak. — Iparkodunk a mezőgazdasági szakembereknek is minél több hasznos tanácsot adni — mondja Dési professzor. — Mezőgazdasági távlati tervek készítéséhez szolgálatunk különböző éghajlati jellemzőségeket, tanácsot adunk, miként alkalmazkodjanak az időjárási viszonyokhoz.

A jégeső ellen

A meteorológiai tudomány egyik legfontosabb tennivalója az időjárás módosítása. — Nálunk nincs ilyen kutatás — mondja Dési Frigyes.

Kétmilliárd forint — találmányokból

Amikor az Országos Találmányi Hivatalhoz beérkezett találmányi bejelentéseket négy évre visszamenőleg számszerűleg vizsgáljuk, akkor határozott emelkedést látunk. 1964-ben 2046, 1965-ben 2358, 1966-ban 2663, 1967-ben pedig 2831 bejelentés érkezett. Ebből 1964-ben 719-et, 1965-ben 770-et, 1966-

ban 800-at és 1967-ben 927-et fogadtak el.

A szabadalmakat csoportosíthatjuk tulajdonos szerint; ebből látható, hogy a szabadalmak 17 százalékát egyéni tulajdonban, míg 83 százalékát szolgálati-vállalati tulajdonban volt. Az Országos Találmányi Hivatalhoz beérkezett és megadott szabadalmak közül 45 százalék a belföldi és 55 százalék a külföldi szabadalom.

Ha iparágak szerint értékelünk, a vegyészeti — mint egyik leggyorsabban fejlődő ágazat — az elfogadott szabadalmak egyharmadát mondhatjuk magáénak. A második helyet — több mint tízszeresével részesedéssel — az elektrotechnika foglalja el. Vállalataink közül a legtöbb szabadalmat a Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyára szerezte — szám szerint 19-et. Utána következnek az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt 14 szabadalommal, harmadik helyen pedig az Egyesült Gyógyszer- és Tápszergyár 10 szabadalommal.

A kutatóintézetek között első helyet az MTA Központi Fizikai Kutató Inté-

zet foglalja el — 12 szabadalommal. Második a Gyógyszerkutató Intézet 10 szabadalommal, harmadik a Villamosipari Kutató Intézet 9 szabadalommal.

1967. január elsejével érvényben levő úgynevezett „elő” szabadalmak száma 7269 volt. Az év végére ez a szám 7627-re növekedett. Ez a két szám természetesen nemcsak a hazai, hanem a külföldi szabadalmakat is tartalmazza, azokat, amelyek hazánkban is szabadalmi védeltséget kaptak.

A magyar szabadalmak révén elért gazdasági megtakarítás 1967-ben meghaladta a 300 millió forintot. Ezenkívül az új cikkek közül — a többlettermelésből — kereskedelmi értékben kifejezve — 1 milliárd 750 millió forint gazdasági eredmény származott. Az elért eredmények alapján a feltalálók mintegy 47 millió forint találmányi díjat kaptak.

A fenti számok bizonyítják, hogy feltalálók az elmúlt évben több mint kétmilliárd forint anyagi hasznot biztosítottak a népgazdaságnak.

Gáspár Judit

Szolidaritási pályázat

Novella- és verspályázatot hirdet 14—24 éves fiataloknak központi szervek felhívása alapján a Hazafias Népfront Csongrád megyei bizottsága, a megyei tanács vb művelődésügyi osztálya és a KISZ megyei bizottsága azzal a céllal, hogy szépirodalmi alkotásokban fejesse ki rokonszenvét és állásfoglalását a fiatalok a hős vietnami nép igazságos harcával. A jelítség pályázatot 1968. szeptember 15-ig kell eljuttatni a Hazafias Népfront megyei titkárságához (Szeged, Tábor utca 2.), ahol az érdeklődőknek egyéb felvilágosításokat is adnak.

Fénycsöveink Egyiptomban

Az EAK-ban a fénycsőgyártás magyar közreműködésével indul meg. A gépek és alkatrészek szállítása befejeződött, az új üzemet a napokban avatják fel Kairóban.

Az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt sok kész Tungram-fénycsövet szállított Egyiptomnak. A márka annyira népszerűvé vált,

hogy az arab köznyelvben a fénycső kifejezés helyett a Tungram honosodott meg. Az egyiptomi üzemekben ma már mindenütt fénycsővel világítanak. Ez a korszerű világítási mód annyira elterjedt, hogy például Cheops fáraó híres piramisának sírkamráit is magyar fénycsövekkel világítják meg.

SZERENÁD

Vannak nálunk östehetségek, akikre ha akarunk, ha nem oda kell figyelni. Erre egy egyszerű összehasonlítás során jöttem rá. Voltam már szemtanúja annak, hogy neves operaénekesek Don José szerepében a virágáriát énekelték a színházban s egyesek bóbiskoltak, szunyókálni kezdtek, pedig az alvás ideje még nem érkezett el. Ugyanakkor úgy éjteltájt a nyugovóra tért város közepén feltűnnek — mind gyakrabban — az igazi östehetségek, akik a világot jelentő deszkákra leeddig nem juthattak el. Így hát fellépnék az utcákon s arról danásznak például, hogy haj fekete vonat, elvitt a páromat... Erre már bizony kénytelenek vagyunk odafigyelni. Más, mondhatnám minőségi különbség is van a két előadás között. Don José tizedes áriáját enyhe horkolások, hangos tússzentések, ismétlődő köhögések tették élvezhetetlenné.

Az éjszakák utcai szerenádozóit viszont nem zavarja meg senki. Olyan kitűnő hangulatot keltenek, hogy ellilán az álom a szemükből. Az östehetés során az érdeklődés, a figyelem felkeltésének mérlege az ő javukra billen. Így hát lenne egy szerény javaslatom: A felébresztett utcák ablakpályáinak ingyen nézői fogjanak össze s egy soktagú zsűrit alkotva szavazzanak. Díjjazzák a legzengőbb hangú szabadteri, utcai dalosokat. Ennyit igazán megérdemelnek, ha már a szabadteri játékok városában élünk!